

Nieuwsbrief

Plaatselijk Belang Brucht

Nieuwsbrief nr. 7 * 2022 (juli 2022)

GEBOREN

Op 17 juli 2022 is Celeste Kobes geboren, dochter van Boy en Ingrid Roddenhof en zusje van Inès (Hardenbergerweg 39). Van harte gefeliciteerd!

KLOOTSCHIETEN

Wat was het weer een gezellige Klootschiet-avond! Het weer was prachtig en de stemming zat er weer goed in. Het groepje van J.H. Mulder, G. Steenwijk en K. Schutte bleek de beste score van de avond te hebben. Mooi dat J.H. Mulder dit jaar ook mee kon gooien, nadat hij jarenlang onderdeel uit maakte van de organisatie. Uiteindelijk is bij de finale-worp Gerrit Steenwijk wederom met de wisselbeker aan de haal gegaan, Klari Schutte werd 2^e.

Na de gedane inspanning was het weer goed toeven bij De Moat tot in de kleine uurtjes...

Ergens tegen het einde van de Spokenkampweg (ca. 20 a 30 meter vanaf de Hardenbergerweg) ligt nog ergens een bal in de bosjes... Mocht u (of uw kinderen) deze 'toevallig' vinden dan zouden we deze graag terugkrijgen. Natuurlijk krijgt u eerlijk 'vindersloon' 😊.

BRUCHTER-KOFFIE-UURTJE

Woensdagochtend 3 augustus as. een gezellig koffie-uurtje in De Moat!

Gewoon even bijkletsen met een kopje koffie of thee, verder geen verplichtingen.

Komt u dan ook, 's ochtends tegen een uur of 10 een 'bakkie doen'?

We zorgen dat de koffie (en thee) klaar staat.

Vervoer hoeft geen probleem te zijn, we halen u graag even op (laat het gerust even weten). Opgeven hoeft niet. Tot woensdagochtend!

DE VLAG

Inmiddels zijn de Bruchter vlaggen in bestelling. Zodra de vlaggen binnen zijn, sturen we u even een e-mailberichtje over het hoe-en-wat-en-wanneer. Wordt vervolgd.

BRUCHTER-FEEST

Op zaterdag 3 september 2022 houden we weer het **Bruchter Feest**.

Daar bent u toch ook bij? We willen graag weten op hoeveel mensen we kunnen rekenen met de brunch en barbecue, dus.... Geef u alvast op!

September 2022						
M	T	W	T	F	S	S
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

Saturday 3rd Sep 2022

Stuur even een mailtje (telefonisch of via de app kan ook, 0615685629 Gea M.), en geef dan even door of u erbij bent bij de brunch (11 uur) en de barbecue (18.00 uur), of allebei! En moet u rekening houden met bijv. een allergie o.id.? Geef ons dat dan ook even door.

De kosten van de brunch neemt PB voor haar rekening, voor de barbecue vragen we een bijdrage van € 5,- per persoon.

Natuurlijk zijn alle kinderen ook van harte welkom, ongeacht de leeftijd!

RANDOM DEN HERDENBERGH

In het blad van de Historische Vereniging Hardenberg e.o. stond in editie 2022 39-2 een mooi artikel over Brucht. Wellicht heeft u het al gelezen, maar we mogen het met u delen (onderaan deze nieuwsbrief). Waarschijnlijk komt er binnenkort nog meer over Brucht in het blad. Voor meer info over het blad kunt u terecht op de site van de Historische Vereniging (www.hvhardenberg.nl).

OUD PAPIER

De opbrengst van juni: 2160 kg!

De eerstvolgende datum is zaterdag 13 augustus 2022.

U kunt uw papier brengen op zaterdagmorgen van 9.00 – 12.00 uur (Markeweg 5).

Eén van onze bestuursleden is aanwezig om u te helpen (en ook voor een praatje natuurlijk).

Denkt u erom dat er geen ander afval tussen het papier komt?

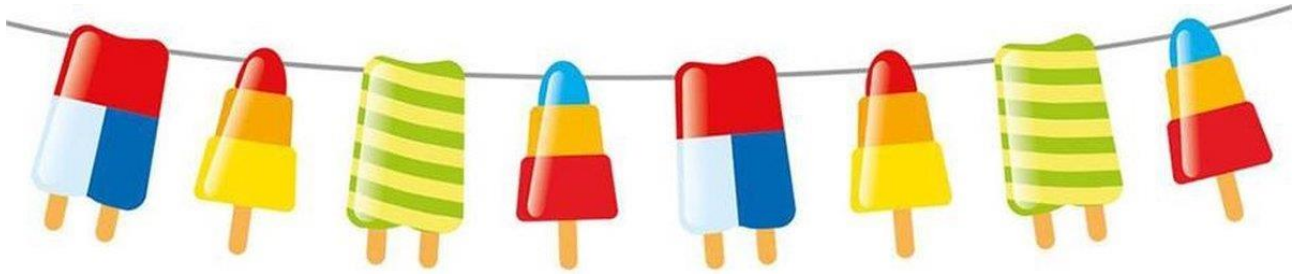
Lukt het u niet om het te brengen? Neem dan gerust contact met ons op.

FIJNE VAKANTIE

De zomervakantie is weer begonnen. Of u nu ergens anders vakantie viert, of lekker thuis blijft in ons eigen Bruchter land: een heel fijne vakantieperiode gewenst!

Met hartelijke groet,

Jantina, Albert, Davida, Miranda, Frans, Johan en Gea

Bestuur Plaatselijk Belang Brucht

Op de agenda voor 2022:

03-08-2022 -> Bruchter koffie-uurtje

03-09-2022 -> Bruchterfeest

11-11-2022 -> Bingo

Elke 2^e zaterdag v.d. maand -> Oud papier

Tho heyde, toe weyde, to toppe, to twyge; een archiefstuk over Brucht uit 1616

De heer H.J. Zandman te Brucht vond enige jaren geleden in het gemeente-archief van Hardenberg een gerechtelijk stuk uit 1616 over een boerenbedrijf vlakbij waar hij nu woont. De akte kan illustreren wat voor hindernissen een historisch onderzoeker te overwinnen heeft voor hij, misschien, tot een waardevol resultaat komt.

Eerst moet de onderzoeker de tekst ontcijferen die de klerk in 1616 met zijn ganzenveer schreef. Dit is gespecialiseerd werk dat veel scholing en oefening vergt. De heer Zandman vond Dinah Hesselink-Zweers bereid het archiefstuk voor hem te ontcijferen. Als de oude tekst is omgezet in hedendaagse type letters blijkt vervolgens hoezeer de schrijfwijze van de woorden, en de Nederlandse taal in het algemeen, in vier eeuwen veranderd zijn. Dan is er het probleem van de ambtelijkheid van de gebruikte taal. Hoeveel van ons kunnen zelfs hedendaagse notariële aktes lezen en doorgronden?

En tenslotte is, na alle moeite die de onderzoeker gedaan heeft, een goede verstaander nodig om te begrijpen wat in deze zaak nu de eigenlijk de rechtsvraag was en wat rechter met zijn uitspraak heeft willen bewerkstelligen.

De feiten: Eeuwenlang werd in de stad Hardenberg recht gesproken. De zitting op 3 mei 1616 ging over de weiderechten van Henrick Richterynck in de marke Brucht. Henrick Richterynck woonde op hoeve Stappelmans, en had eigen grond in de marke. De marke lag meteen ten zuiden van de stad Hardenberg en reikte van de Vecht tot aan de Duitse grens.

De akte zegt niet wie de zaak aanspande en ook niet wat die persoon daarmee beoogde.

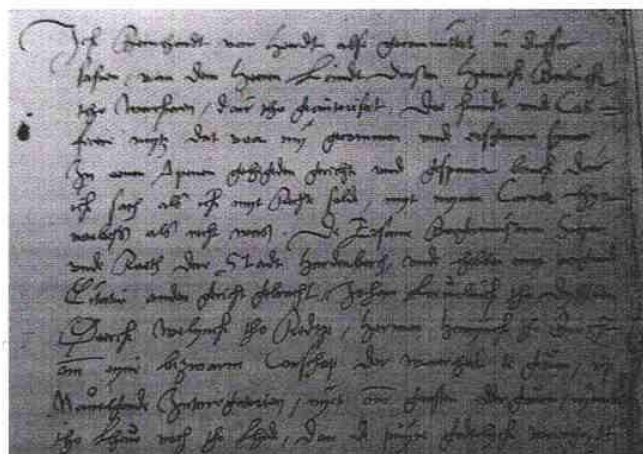
Misschien wilde hij weten of Henrick Richterynck een

volwaardig gewaarde² van de marke Brucht was en wilde hij daarover van de rechter een uitspraak krijgen. Immers, als Richterynck een gewaarde van de marke was zou hij vanzelf ook gerechtigd zijn vee op de (gemeenschappelijke) binnenweide van die marke te laten grazen (het recht op uitdriфт).

Omdat er in die tijd nog praktisch geen wetboeken waren, geen kadaster en blijkbaar ook geen gezaghebbend register van gewaarden van de marke, moest de rechter afgaan op gewoonterecht en precedenden. De beste bronnen voor gewoonterecht waren getuigenissen van mannen van aanzien, liefst wat op leeftijd.

De akte begint met allerlei plichtplegingen over de bevoegdheid van de rechter, zijn handtekening en zijn zegel, de betrouwbaarheid van de getuigen en de straf die staat op meened. Vermeld wordt dat de getuigen frisse geheugens hebben en de goddelijke waarheid zullen spreken.

De getuigen noemen hun naam en leeftijd. Het zijn Johan Loevelynck uit Dijffele (Dijffelen) van ongeveer 70 jaar, Derck Welynck uit Redtze (Rheeze), ook omtrent 70 jaar en

Begin van de akte.

¹ Het archief van de gemeente bewaart 35 stukken van het Stadsgericht Hardenberg, uit de periode 1362-1811. Op de site van de gemeente is een lijst samenvattingen van deze stukken te vinden. Om er te komen zijn elf klikken nodig: gemeente Hardenberg, archief, gemeentearchief, meer informatie over zoeken in archieven, zoeken in onze archieven, alle woorden zoeken, zoektermen, toegangscode 001, stadsgericht Hardenberg, Inventaris, Regestenlijst. Verreweg de oudste akte is die waarin de bisschop van Utrecht Hardenberg stadsrechten verleent (1362).

² Te vertalen als: deelgenoot.

>>>

LINKS | Huis van dhr. Zandman, Hardenbergerweg 47 in Brucht.

RECHTS | Boerderij Hardenbergerweg 28, aan de Vecht; op de plek van hoeve Stappelmans die genoemd wordt in de akte uit 1616. Bij deze boerderij werden de feestelijkheden ter gelegenheid van het 600-jarig bestaan van Brucht gehouden (1985). De boerderij komt al voor in de akte uit 1385 waarin het dorp Brucht voor het eerst vermeld wordt. Vroeger kon je van hier met de punter oversteken naar Rheeze.

ONDER | Akker in Brucht waar voorheen de hoeve Amsinck stond; naast waar nu de stopplaats de Hilgenkamp is.

Hermen Hemmynck uit Brucht van 50 jaar. Dan leggen zij verklaringen af over familiërelaties rondom ene Johan Jentinck. Wie dat is en wat hij met de zaak te maken heeft wordt niet duidelijk gemaakt. Mogelijk zijn de feiten over familiërelaties van belang om de positie van Rychterinck binnen Brucht te situeren. Een andere mogelijke reden voor het uiteenzetten van de familiërelaties zou kunnen zijn dat de rechter wil tonen dat hij niet aan vriendjesrechtspraak doet.

De rechter vraagt of Johan Jentinck te Brucht niet verwant is aan de vrouw van de schout van Hardenberg, Arend Krull. Zijn de moeder van de schultinne en de moeder van Johan Jentinck niet twee volle zusters en zijn zij niet beiden geboren op hoeve Amsinck te Brucht? De getuigen zweren dat dit zo is. En is Roelof Amsinck te Zwolle, markerichter van Brucht, zijn vrouw ook niet verwant aan Johan Jentinck? Is de schultinne³ niet haar volle tante? De getuigen bevestigen ook dat. En was de overleden vrouw van Henrick

Rychterinck niet op Amsinck geboren en getogen, was zij niet de dochter van wijlen Roelof Amsinck? Volgens de getuigen is ook dit waar. Woont Henrick Rychterinck niet op zijn eigen keuterplaats, die Stappelmans genoemd wordt? Twee getuigen weten dit niet; zij weten echter wel dat Rychterinck op zijn keuterplaats te Brucht woont. Alleen de derde getuige, Hermen Heninck, spreekt duidelijk ten gunste

van Rychterinck. Dit lijkt de sleutelpassage in de akte te zijn: "(...) getuigen toe vraegen offte Henrick Richterinck (...) nyet myt uyt-dryfften van alle syn vhee unde haeve, nyet gebruyckt tho heyde, toe weyde, to toppe, to twyge, in de Marcke van Brucht (...) op syne koeterye wont. Segt Hermen Heninck tho Brucht hyr op, dat Henrick Richterynck tho Brucht, myt syn vhee de Marcke gebruyckt alse andere Naebuyren unde oick van nemant bespat ys geworden, dan wyll he van syne Beeste offte koeen in bynnen weyde hebben, moet he huyren.", in moderne taal staat hier dat Richterinck met zijn vee de marke gebruikt net zoals zijn bureen, dat niemand hem dit ooit verboden heeft en dat hij, als hij voor zijn beesten of koeien gebruik wil maken van de binnenweide, die moet huren.

DISCUSSIE |

- De rechter doet in de akte eigenlijk geen uitspraak, maar accepteert kennelijk de getuigenis van Heninck als juist. Daarmee is in de zitting op 3 mei 1616 vast komen te staan dat het gebruik dat Henrick Richterynck maakte van de binnen- en buitenweiden van de marke Brucht, rechtmatig was.
- Uit de gedeelten over de familiërelaties is af te leiden dat Amsinck een familie van aanzien was in Brucht; en hun boerderij Amsinck een woonstee van aanzien.
- Op het eerste gezicht is het vreemd dat de rechter in deze geheel Bruchtse zaak getuigen oproept uit andere marken; en nog wel marken aan de overzijde van de Vecht (namelijk Diffelen en Rheeze).

³ Vrouw van een schout.

Aannemelijk is echter dat in de zomer vee vanaf de oevers de Vecht kon oversteken naar de overzijde om daar te gaan grazen en dat men elkaar alleen al om die reden goed kende.

- Verder valt op dat de getuigen zich nogal op de vlakte houden. Misschien is dat vanwege de enorme straf die op meeneed staat: 25 oude schilden (dhr. Zandman vond elders dat in 1400 in Brucht dertien hoeven belastingplichtig waren; zij werden aangeslagen voor 1 à 1 1/2 schilden per jaar).
- De familienamen in de akte klinken bekend in de oren; deze namen komen hier ook nu nog algemeen voor.

SAMENVATTEND | Aan het begin wist dhr. Zandman totaal niet of de akte iets interessants te vertellen zou hebben. Maar door al deze moeite te doen hebben mw. Hesselink en hij ons een doorkijkje gegeven op de werkelijkheid van lang geleden van hier vlakbij, namelijk van het dorp Brucht.

NASCHRIFT | Een van de prominentste plekken van de voormalige marke Brucht, centraal in de Bruchter Es, was de brug in de weg Mariënborg-Hardenberg over de Bruchterbeek. Vanouds stonden bij dat kruispunt vier boerderijen, op elk van de hoeken één. De boerderij aan de landzijde, in de richting van Hardenberg stond eeuwenlang bekend als erve Amsinc, Aemsinc of Amesinc, naar de familie die er lange tijd woonde. Deze boerderij is in 1864 afgebrand. Op een jongere boerderij ('Raben'), iets dichterbij de brug over de Bruchterbeek, is de heer Zandman geboren en getogen. Hij heeft over de geschiedenis van dit gedeelte van Brucht alles verzameld wat hij maar vinden kon: in de archieven in Hardenberg, Zwolle en Deventer en de archieven van onze Historische Vereniging.

Jan Storm